

На основу чл. 108. став 1. и 119. став 1. тачка 1) Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017, у даљем тексту: Закон) и Статута Основне школе "Лаза К.Лазаревић" Клење (у даљем тексту: Школа), Школски одбор је на седници одржаној дана 22.05.2018. године донео:

ПРАВИЛНИК О МЕРАМА, НАЧИНУ И ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ И БЕЗБЕДНОСТИ УЧЕНИКА ОШ „ЛАЗА К.ЛАЗАРЕВИЋ“ КЛЕЊЕ ЗА ВРЕМЕ БОРАВКА У ШКОЛИ И СВИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ОРГАНИЗУЈЕ ШКОЛА

Основне одредбе

Члан 1

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика ОШ „Лаза К.Лазаревић“ Клење за време боравка у Школи и за време извођења свих активности које организује школа (у даљем тексту: Правилник) прописују се мере, начин и поступак заштите ученика Школе и начин њиховог спровођења.

Заштита и безбедност ученика спроводи се у складу са упутством које је прописао министар надлежан за послове образовања и васпитања (Упутство за доношење општег акта о заштити и безбедности деце и ученика у установама образовања и васпитања Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 610-00-953/2014-01 од 22.12.2014. године).

Члан 2

Средства за спровођење мера из члана 1. Правилника, на начин прописан Правилником, обезбеђују се у буџету јединице локалне самоуправе, у складу са чланом 189. став 1. тачка 8) Закона.

Члан 3

Овим правилником, обезбеђује се ученицима право на заштиту и безбедност:

- ❖ у школској згради и школском дворишту;
- ❖ на путу између куће и Школе;
- ❖ ван школске зграде и школског дворишта - за време остваривања образовно-васпитног рада или других наставних и ваннаставних активности које организује Школа.

Ученици имају право на заштиту и безбедност од:

- ❖ поступака других лица,
- ❖ болести и повреда,
- ❖ пожара, поплаве, елементарних непогода и других природних појава које могу угрозити безбедност.

Члан 4

Одељенски старешина и предметни наставници у обавези су да у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељенске заједнице и одељенског старешине, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других

активности које организује Школа, као и са начином понашања којим се те опасности могу избећи или отклонити.

Запослени, родитељи, односно други законски заступници и ученици обавезни су да директору, секретару Школе, дежурном наставнику или другом овлашћеном лицу пријаве сваку појаву за коју посумњају да би могла да угрози заштиту и безбедност ученика.

Члан 5

Одредбе овог правилника дужни су да поштују директор Школе и сви запослени у Школи, ученици, родитељи, односно други законски заступници и трећа лица када се налазе у школској згради, школском дворишту или на другом месту на којем се остварује образовно-васпитни рад или друга активност у организацији Школе.

Члан 6

Неспровођење мера безбедности ученика од стране запослених, прописаних Правилником, сматра се тежом повредом радне обавезе, за коју се води дисциплински поступак, и за коју може да се изрекне новчана казна или удаљење са рада у трајању до три месеца, или мера престанка радног односа, уколико се неспровођење мера безбедности учини свесним нехатом, намерно или у циљу прибављања себи или другоме противправне имовинске користи (сагласно одредбама Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности запослених Школе). Дисциплинска одговорност запослених не искључује кривичну и материјалну одговорност.

Понашање ученика којим угрожава властиту или безбедност других ученика и запослених у Школи, у школским и другим активностима које организује Школа, прописаних овим Правилником, сматра се тежом повредом обавеза ученика, за коју се води васпитно-дисциплински поступак и изричу мере у складу са Правилником о васпитно-дисциплинској одговорности ученика у Школи.

Члан 7

Запослени, родитељи и ученици обавезни су да директору, помоћнику директора, секретару Школе, дежурном наставнику или другом овлашћеном лицу пријаве сваку појаву за коју посумњају да би могла да угрози безбедност ученика.

Неспровођење мера безбедности и заштите ученика, прописаних овим Правилником, представља разлог за разрешење директора, у складу са Законом.

Члан 8

Ради спровођења мера утврђених Правилником, Школа сарађује са:

Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Школском управом у Ваљево;
Органима општине Богатић;
Домом здравља Богатић;
Центром за социјални рад Богатић;
Другим школама на територији општине;
Месним заједницама у Клењу, Салашу Црнобарском и Очагама;
Црвеним крстом, Богатић
Полицијском станицом у Богатићу и
другим субјектима и надлежним институцијама са којима је таква сарадња потребна у поступку обезбеђивања и спровођења мера утврђених Правилником.

Члан 9

На материју коју уређује овај правилник сходно се примењују одредбе других општинских аката Школе - Правилника о безбедности и здрављу на раду, Правилника о заштити од пожара, Правила понашања у школи и других аката, чија је примена од значаја за остваривање заштите и безбедности ученика.

Заштита и безбедност у школској згради и школском дворишту

Члан 10

За време трајања наставе и других активности, стално су откључана главна улазна врата Школе за запослене и трећа лица и улазна врата за ученике док је мала капија на школском дворишту стално откључана а велику капију када је то неопходно откључава домар/мајстор одржавања или чистачица.

За откључавање улазних врата на почетку радног времена и на крају радног времена задужен је домар/мајстор одржавања или чистачица а у њиховом одсуству - друго лице, по овлашћењу директора.

Домар/мајстор одржавања или чистачица на почетку радног времена откључава главна улазна врата а пре почетка наставе и улаз за ученике, проверава стање школских просторија и о томе обавештава директора, или секретара, а у случају потребе предузимају неопходне мере.

Када се у Школи не изводи настава и друге активности сва улазна врата на школској згради су закључана.

Члан 11

Понашање ученика пре, за време и после одржавања наставе и других активности у Школи, улаз и излаз из Школе, дежурства, односи са другим ученицима и запосленим и друга права, обавезе и одговорности ученика које се односе на њихово понашање, уређени су општим актом којим се прописују правила понашања у Школи.

Обавезе дежурних наставника пре почетка наставе, за време одмора и након завршетка наставе, за време боравка ученика у Школи, уређени су општим актом којим се прописују правила понашања у Школи.

Обавезе свих запослених, као и родитеља за време боравка у Школи и пријем и кретање лица која долазе у Школу, забрана пушења, уношења експлозивних материја и других опасних предмета, уређени су општим актом којим се прописују правила понашања у Школи.

Осигурање ученика

Члан 12

Школа је у обавези да на почетку сваке школске године упозна родитеље, односно законске заступнике ученика са могућношћу осигурања ученика од последица несрећног случаја (незгоде), које се могу евентуално десити и са условима под којима се врши осигурање.

Школа је такође у обавези да, уколико постоји заинтересованост родитеља, буде посредник између њих и осигуравајуће организације, како би родитељ уплатом премије осигурања омогућио свом детету заштиту од свих ризика у свакодневном животу (у Школи, код куће, на путу, екскурзији, летовању и сл.).

Школа ће на Савету родитеља упознати родитеље са понудама о осигурању које су стигле у школу и посредоваће између њих и осигуравајуће компаније за коју се они определиле.

Савет родитеља школе разматра понуде о осигурању које су стигле у школу и доноси одлуку о избору о чему обавештава Школски одбор.

Заштита од болести и повреда

Члан 13

Ради остваривања заштите и безбедности ученика од болести и ширења заразе, Школа:

- 1) стара се о уредности и чистоћи школских просторија и школског дворишта, у складу са санитарно - хигијенским прописима и мерама;
- 2) организује обављање периодичних систематских лекарских прегледа ученика у сарадњи са надлежним Домом здравља;
- 3) поступа по мерама надлежних органа наложеним у складу са прописима у области здравства;
- 4) у случају промена код ученика које се односе на његово здравствено стање обавештава родитеља, предузима хитне мере уколико су неопходне и сарађује са надлежним здравственим институцијама.

Члан 14

Ради остваривања заштите и безбедности ученика од повреда, Школа:

- 1) према својим могућностима, обезбеђује набавку и коришћење школског намештаја, наставних и других средстава који су безбедни за употребу и одговарају психофизичким својствима ученика;
- 2) примењује стандарде и нормативе који се односе на школски простор, број ученика у одељењу и друге услове за обављање делатности;
- 3) обезбеђује стални надзор наставника или стручног сарадника за време рада на уређајима или с предметима који могу изазвати повреду, као и за време извођења активности које представљају потенцијалну опасност за настанак повреде;
- 4) обавештава родитеља, односно другог законског заступника ученика чије здравствено стање, према процени директора, наставника или стручног сарадника, може представљати опасност за друге ученике и запослена лица, да таквог ученика одведе на одговарајући преглед и забрањује му долазак на наставу и друге активности које организује Школа, док надлежни лекар не потврди да опасност не постоји.

Члан 15

Обавеза родитеља, односно другог законског заступника је да ученика, чије је здравствено стање такво да може да представља опасност за друге ученике и запослене, одведу на одговарајући здравствени преглед и не шаљу га на наставу и друге активности које организује Школа, док не добије одговарајућу потврду лекара о здравственој способности.

Члан 16

У циљу безбедности ученика није дозвољено пуштање ученика из учионице за време трајања часа осим када предметни наставник процени да је то неопходно. Такође обавештење од стране родитеља, односно другог законског заступника ученика да постоје здравствене сметње због којих ученик мора да изађе до тоалета изузетак су од претходног правила .

Обавеза одељенских старешина је да обавесте ученике да све своје физиолошке потребе обаве за време одмора а родитељима укажу да уколико њихово дете има здравствених проблема о томе буду обавештени.

Заштита од пожара, поплаве, електричне струје, удара грома и других опасних појава

Члан 17

Ради остваривања заштите од пожара, запослени и ученици су дужни да спроводе мере прописане Законом о заштити од пожара, других прописа који уређују ову материју, планова заштите од пожара, одлука надлежног органа јединице локалне самоуправе, школског одбора и других органа, као и општег акта Школе којим се уређују начин, поступак и мере у области противпожарне заштите.

Члан 18

Ради остваривања заштите и безбедности од поплаве и изливања фекалија, домар/мајстор одржавања свакодневно проверава исправност водоводних и канализационих инсталација и предузима потребне мере у случају уочених промена које могу угрозити безбедност ученика и запослених у Школи.

Сви запослени и ученици обавезни су да без одлагања обавесте домара/мајстора одржавања, директора или секретара о уоченим променама на водоводним и канализационим инсталацијама, које могу угрозити безбедност ученика и запослених у Школи.

Ради остваривања заштите и безбедности од електричне струје, домар/мајстор одржавања свакодневно проверава исправност електричних инсталација и предузима потребне мере у случају уочених промена које могу угрозити безбедност ученика и запослених у Школи.

Сви запослени и ученици обавезни су да без одлагања обавесте домара/мајстора одржавања, директора или секретара, о уоченим променама на електричним инсталацијама, које могу угрозити безбедност.

Члан 19.

Уређаји, други предмети и материје који се користе у наставном процесу, за одржавање хигијене или у друге сврхе морају се држати ван домаћаја неовлашћених лица, ако могу представљати опасност по живот и здравље ученика.

Члан 20.

Ради остваривања заштите и безбедности од удара грома, Школа редовно проверава исправност громобранских инсталација, у складу са прописима у тој материји.

Сви запослени и ученици обавезни су да без одлагања обавесте домара/мајстора одржавања, директора, или секретара о уоченим променама на громобранским инсталацијама, које могу довести у питање њихово функционисање.

Поред спровођења мера из ст. 1. и 2. овог члана, Школа је обавезна да за време грмљавине обезбеди да ученици буду у школској згради.

Члан 21.

Заштита и безбедност од других опасних ствари и појава остварује се сходном применом чл. 17. до 20. овог Правилника.

Заштита и безбедност на путу између куће и Школе

Члан 22

Директор Школе је обавезан да сарађује са органима надлежним за безбедност саобраћаја и прати стање саобраћајне сигнализације на прилазима Школи.

Сваки запослени обавезан је да о уоченим недостацима на саобраћајној сигнализацији обавести директора или секретара, који ће ради решавања проблема ступити у контакт с надлежним органима.

Члан 23

Школа пред надлежним органима покреће иницијативе ради побољшања безбедности у саобраћају на прилазима Школи (постављање "лежећих полицајаца", семафора и других уређаја, организовање дежурства саобраћајних полицајаца и тако даље).

Члан 24

Заштита ученика у саобраћају обезбеђује се организовањем предавања саобраћајних стручњака, приказивањем филмова о саобраћају, разговором на часовима одељенске заједнице и родитељским састанцима.

Заштита и безбедност ученика ван зграде Школе и школског дворишта, за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује Школа

Члан 25

На остваривање заштите и безбедности ученика за време боравка на екскурзији или настави у природи, као и за време извођења неке друге активности ван зграде Школе и школског дворишта, примењују се основне одредбе Правилника, а сходно се примењују његове одредбе о остваривању заштите и безбедности ученика у згради Школе и школском дворишту.

Заштита и безбедност ученика за време извођења екскурзија и наставе у природи

Члан 26

Екскурзија и настава у природи, као облици образовно-васпитног рада, изводе се у складу са школским програмом, који је донет на основу одговарајућег важећег наставног плана и програма, годишњим планом рада школе и програмом за организовање екскурзије и наставе у природи.

Екскурзија и настава у природи се може изводити након добијене сагласности савета родитеља Школе.

Члан 27

Приликом избора понуђача за извођење екскурзије и наставе у природи, Школа ће посебну пажњу посветити његовој оспособљености за остваривање заштите и безбедности ученика за време активности која се организује.

Уговор који се закључује за извођење екскурзије и наставе у природи мора да садржи посебне ставке које се односе на предузимање мера заштите и безбедности ученика.

Ученици који иду на екскурзију која траје дуже од једног дана и на наставу у природи са родитељима одлазе на лекарски преглед и доносе у школу лекарски картон одељењском старешини.

Обавезе Школе у заштити ученика од дискриминације, злостављања, занемаривања, вређања угледа, части или достојанства и страначког организовања и деловања

Члан 28

У Школи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање према ученицима а које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, изгледу и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Остваривању овог вида заштите и безбедности ученика служе поштовање одредаба Правила понашања у Школи и активности стручног тима Школе за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Школа је дужна да предузме све мере прописане Правилником и законским прописима када се посумња или утврди дискриминаторно понашање према ученику у Школи.

У препознавању и спровођењу превентивних и интервентних активности у вези забране дискриминације, Школа је у обавези да поступа у складу са следећим подзаконским актима:

1) Актом који регулише поступање Школе када се посумња или утврди дискриминаторно понашање, начине спровођења превентивних и интервентних активности, обавезе и одговорности запосленог, ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника, трећег лица у Школи, органа и тела Школе и друга питања од значаја за заштиту од дискриминације, који прописује министар надлежан за послове образовања и васпитања;

2) Актом којим се утврђују ближи критеријуми за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, ученика или трећег лица у Школи, а који заједнички прописују министар надлежан за послове образовања и васпитања и министар надлежан за послове људских права.

Члан 29

У Школи је забрањено физичко, психичко, социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање ученика, а сходно тумачењима ових појмова утврђеним у члану 111. Закона о основама система образовања и васпитања и подзаконским актима.

Школа ће одмах поднети пријаву надлежном органу ако се код ученика приметите знаци насиља, злостављања или занемаривања, нарочито ако је то учињено од стране родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица у Школи.

Члан 30

У Школи је забрањено свако понашање запосленог према ученику и ученика према другом ученику којим се вређа углед, част или достојанство.

Директор Школе дужан је да у року од три дана од дана сазнања за повреду забране из става 1. овог члана предузме одговарајуће активности и мере у оквиру надлежности Школе.

Школа ће своје поступање када се посумња или утврди вређање угледа, части или достојанства, у погледу начина спровођења превентивних и интервентних активности, услова и начина

за процену ризика, начина заштите и других питања од значаја за заштиту, спроводити у складу са посебним подзаконским актом.

Члан 31

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у установи односи се на сваког - децу, ученике, запослене, родитеље и трећа лица.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање може да се јави од стране: запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно старатељу или другом лицу које је преузело бригу о детету и ученику (у даљем тексту: родитељ); детета и ученика према другом детету и ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику и према запослено

Различити облици насиља

Члан 32

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, експлоатацију детета и ученика, електронско насиље и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно институција чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (*web site*), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусти у обављању надзора и заштите детета и ученика од

повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Превенција насиља, злостављања и занемаривања

Члан 33

Превенцију насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Превентивним активностима се:

- 1) подиже ниво свести и осетљивости детета и ученика, родитеља и свих запослених за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- 2) негује атмосфера сарадње и толеранције, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за конструктивно реаговање на насиље;
- 4) обезбеђује заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања.

Деца и ученици, родитељи и запослени заједнички планирају, осмишљавају и спроводе превентивне активности, начине информисања о садржајима, мерама и активностима за спречавање и заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.

У оквиру превенције насиља и злостављања Школа остварује васпитни рад, појачан васпитни рад и васпитни рад који је у интензитету примерен потребама, самостално или у сарадњи са другим надлежним органима, организацијама и службама.

Права, обавезе и одговорности свих у Школи у превенцији насиља, злостављања и занемаривања

Члан 34

Ради превенције насиља, злостављања и занемаривања Школа је дужна да упозна све запослене, децу, ученике и родитеље са њиховим правима, обавезама и одговорностима, прописаним законом, Правилником о протоколу и другим подзаконским и општим актима.

Запослени својим квалитетним радом (васпитно-образовним, образовно-васпитним, васпитним, стручним и другим радом) и применом различитих метода, облика рада и активности обезбеђују подстицајну и безбедну средину.

У Школи одељењски старешина, наставник и стручни сарадник избором одговарајућих садржаја и начина рада доприносе стицању квалитетних знања и вештина и формирању вредносних ставова за узајамно разумевање, уважавање различитости, конструктивно превазилажење сукоба и др.

Одељењски старешина, наставник и стручни сарадник је дужан да обезбеди заштиту детета и ученика од произвољног или незаконитог мешања у његову приватност, породицу, дом или преписку, као и заштиту од незаконитих напада на његову част и углед.

Запослени не сме својим понашањем да изазове или допринесе насиљу, злостављању и занемаривању (на пример: непоштовање личности и права детета и ученика, недоследност у поступању, необјективно оцењивање и др.).

Ученици, као одговорни учесници у образовању и васпитању, ради превенције насиља, злостављања и занемаривања, обавезни су да: уважавају и поштују личност других - деце, ученика, запослених, родитеља и трећих лица; поштују правила установе и све оне акте којима се уређују њихова права, обавезе и одговорности; активно учествују у раду одељењске заједнице; као чланови ученичког парламента и школског одбора, посебно доприносе и учествују у превентивним активностима; својим понашањем не изазивају, доприносе или учествују у насиљу и злостављању.

Родитељ је дужан да, у најбољем интересу детета и ученика: сарађује са установом; учествује у превентивним мерама и активностима; уважава и поштује личност свог детета, друге деце и ученика, запослених и других родитеља.

Родитељ не сме својим понашањем у Школи да изазове или допринесе појави насиља, злостављања и занемаривања.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Члан 35

Превенција насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом и саставни је део годишњег плана рада. Школа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење.

Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања

Члан 36

Школа има посебан тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: тим за заштиту).

Чланове и руководиоца тима за заштиту одређује директор Школе из реда запослених. Школа укључује у тим за заштиту представнике родитеља и локалне заједнице, ученичког парламента и по потреби одговарајуће стручњаке (социјални радник, специјални педагог, лекар, представник полиције и др.).

Задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:

- 1) припрема програм заштите;
- 2) информише децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
- 3) учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања;
- 4) предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
- 6) прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору;
- 7) сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- 8) води и чува документацију;
- 9) извештава стручна тела и органе управљања.

Процедуре и поступци интервенције у заштити деце од насиља

Члан 37

Да би интервенција у заштити деце/ученика била планирана и реализована на најбољи начин, неопходно је узети у обзир следеће критеријуме:

- да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље;
- где се дешава - да ли се дешава у Школи или ван ње;
- ко су учесници/актери насиља, злостављања и занемаривања;
- облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривања.

На основу ових критеријума врши се **процена нивоа ризика** за безбедност детета и одређују поступци и процедуре.

Процена нивоа ризика

Члан 38

У складу са проценом нивоа ризика и законском регулативом, доноси се одлука о начину реаговања:

- случај се решава у Школи;
- случај решава Школа у сарадњи са другим релевантним установама;
- случај се прослеђује надлежним службама.

Интервентне активности

Члан 39

Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно:

- ❖ зауставља,
- ❖ осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче),
- ❖ смањује ризик од понављања,
- ❖ ублажавају последице за све учеснике и
- ❖ прате ефекти предузетих мера.

У Школи се интервенише на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између:

- ❖ деце или ученика (вршњачко насиље);
- ❖ запосленог и детета, односно ученика;
- ❖ родитеља и детета, односно ученика;
- ❖ родитеља и запосленог,
- ❖ као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на дете, запосленог или родитеља.

Школа је дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Члан 40.

ПРВИ НИВО НАСИЉА :

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина.

Облици сексуалног насиља и злостављање су, нарочито, неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикација.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су, нарочито: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих поруку СМС-ом, ММС-ом.

ДРУГИ НИВО НАСИЉА:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање.

Облици сексуалног насиља и злостављање су, нарочито: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су, нарочито: оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика.

ТРЕЋИ НИВО НАСИЉА:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су, нарочито: снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија.

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ – ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди

Члан 41

Ко ради	Шта ради
ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК	<ul style="list-style-type: none"> - дежура у складу са распоредом; - уочава и пријављује случај; - покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија; - обавештава одељењског старешину/васпитача о случају; - евидентира случај; - сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.
	<ul style="list-style-type: none"> - уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах; - учествује у процесу заштите деце; - разговара са учесницима насиља;

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА	<ul style="list-style-type: none"> - информише родитеље и сарађује са њима; - по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља; - прати ефекте предузетих мера; - евидентира случај и води документацију; - по потреби, комуницира са релевантним установама.
ТИМ, ПЕДАГОШКА СЛУЖБА	<ul style="list-style-type: none"> - уочава случајеве насилног понашања; - покреће процес заштите детета, реагује одмах; - обавештава одељењског старешину и сарађује са њим; - по потреби, разговара са родитељима; - пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима; - разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите; - обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера; - по потреби, сарађује са другим установама; - евидентира случај.
ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ	<ul style="list-style-type: none"> - дежура по распореду; - прекида насиље; - уочава и пријављује случајеве насилног понашања.
УЧЕНИЦИ, ДЕЦА	<ul style="list-style-type: none"> - уочавају случајеве насилног понашања; - траже помоћ одраслих; - пријављују одељењском старешини; - за теже случајеве консултују чланове школског Тима;

Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Члан 42

НИВО НАСИЉА	КО ПРЕДУЗИМА АКТИВНОСТИ И МЕРЕ	ВРСТА МЕРА И АКТИВНОСТИ
ПРВИ НИВО	Одељењски старешина, наставник, у сарадњи са родитељем	Појачан васпитни рад са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално.
Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуације првог нивоа, Школа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.		
ДРУГИ НИВО	одељењски старешина, у сарадњи са ПП службом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља	Појачан васпитни рад

Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

ТРЕЋИ НИВО

Директор са тимом за заштиту и ПП службом, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

На овом нивоу обавезни су васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником ангажована и друга организација или служба, установа остварује сарадњу са њом и међусобно усклађују активности

Редослед поступања у интервенцији

Члан 43

1) **Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања** обавља се прикупљањем информација - директно или индиректно.

Прикупљање информација има за циљ утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице - дете и ученик.

Школа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању. Врши се преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором. Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.

У случају неосноване сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.

2) **Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника** је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.

3) **Обавештавање родитеља** и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, Школа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) **Консултације** у Школи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. У консултације у Школи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у Школи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере

и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство просвете, науке и технолошког развоја - школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу и др.

ВАЖНО: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости, као и принцип заштите најбољег интереса детета /ученика.

5) *Мере и активности* предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите (у даљем тексту: план заштите) сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике - учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).

План заштите зависи од: врсте и тежине насилног чина, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл.

План заштите садржи: активности усмерене на промену понашања - појачан васпитни рад, рад са родитељем, рад са одељењском заједницом, укључивање ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника насиља, злостављања и занемаривања у заједницу. Мере и активности треба да буду предузете уз учешће детета и ученика и да буду у складу са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовни рад, предложиће тиму за пружање додатне подршке ученицима припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, Школа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и ученике - учеснике у насиљу и злостављању.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

6) *Ефекте предузетих мера и активности прати установа* (одељењски старешина, тим за заштиту и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Документација, анализа и извештавање

Члан 44

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности Школа:

- 1) прати остваривање програма заштите установе;
- 2) евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;
- 3) прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;
- 4) анализира стање и извештава.

Одељењски старешина бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком предвиђеном програмом заштите.

О случајевима који захтевају укључивање тима за заштиту (други и трећи ниво) документацију (службене белешке и сви други облици евидентирања података о лицу, догађају, предузетим радњама и др.) води, чува и анализира за потребе Школе педагог, а изузетно, други члан тима за заштиту кога је одредио директор. Тим подноси извештај директору два пута годишње. Директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент.

Извештај о остваривању програма заштите је саставни део годишњег извештаја о раду установе и доставља се Министарству просвете, односно надлежној школској управи. Извештај садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

Директор одлучује о дозволи приступа документацији и подацима у поступку заштите детета и ученика, осим ако је на основу закона, а на захтев суда, односно другог надлежног органа обавезан да их достави. Коришћење документације у јавне сврхе мора бити у складу са законом.

На основу анализа стања, праћења насиља, злостављања и занемаривања, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције, Школа дефинише даљу политику заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Завршне одредбе

Члан 45

Овај правилник донет је у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе.

Измене и допуне овог правилника врше се на исти начин и по поступку прописаном за његово доношење.

Члан 46

Даном ступања на снагу Правилника престаје да важи Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи, заведен под бројем 199 од 13.03.2014. године.

Члан 47

Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Школе.

Председник Школског одбора

Бранимир Нинковић

Правилник је заведен под деловодним бројем 373, од 22.05.2018. године, објављен је на огласној табли Школе дана _____. године.

Секретар школе:

Раденка Грујић